

Living Planet Report 2018 – frågor och svar

Vad är WWFs Living Planet Report?

Living Planet Report är en rapport från WWF International som tar tempen på hur vår planet mår. Den visar trycket på naturresurserna, den biologiska mångfalden och ekosystemen – och resonerar kring effekterna för mänskligheten.

Rapportens viktigaste bas är **Living Planet Index** som visar hur populationerna för ryggradsdjuren i världen utvecklas (årets upplaga baseras på drygt 16 000 populationer för drygt 4 000 arter). Rapporten ger också en översiktsbild av det ekologiska fotavtrycket – **Ecological Footprint**.

Ett 50-tal forskare och universitet har bidragit till Living Planet Report 2018, bland annat genom en modell som kallas **Planetära gränser** (framtagen av Stockholm Resilience Center). Den mest överskridna planetära gränsen är biologisk mångfald. Arter utrotas i onaturligt hög hastighet, som följd av mänsklig aktivitet. Den andra är flödena av fosfor och kväve, nyckelämnen för allt levande. Markförändringar och klimatförändringar är två andra gränser som vi är nära att överskrida.

Vi förlorar idag djurlivet i en takt som gör att forskarna tror att vi är på väg in i det sjätte massutdöendet – det senaste var när dinosaurierna dog ut för cirka 65 miljoner år sedan. Skillnaden är att det massutdöende vi kan komma att vara på väg in i är orsakat av mänsklig aktivitet.

Vilket är kortfattat budskapet i rapporten?

Att kurvorna går åt fel håll både när det gäller ryggradsdjuren, läget för ekosystemen och vår påverkan genom det ekologiska fotavtrycket. Men loppet är inte kört, det finns lösningar. Världens beslutsfattare måste agera kraftfullt, inte minst genom att ställa om produktion och konsumtion av mat- och energi. År 2020 är ett ”supermiljöår” då flera viktiga globala beslut ska fattas, bland annat inom FNs konvention om biologisk mångfald. Nu gäller det att få till mer ambitiösa mål och kraftsamla för att göra frågan om förlust av mångfald och natur lika viktig som klimatfrågan. Idag går kurvorna åt fel håll i det tysta.

Vad mäter Living Planet Index?

Living Planet Index (LPI) är ett index som tagits fram av organisationen Zoological Society of London. Indexet är ett verktyg bland flera för att mäta mångfalden av liv på jorden genom att studera populationerna av ryggradsdjur, det vill säga storlek, täthet och mängd av fåglar, däggdjur, groddjur, kräldjur och fiskar. Andra index är Rödlisterindexet från Internationella naturvårdsunionen IUCN och index för biodiversitet som inte finns med i WWFs rapport.

Hur har läget för populationerna av arter förändrats sedan 1970?

Living Planet index visar på **en genomsnittlig procentuell nedgång på 60 procent** i de kartlagda 16 704 populationerna av 4005 arter i Living Planet Index 2018. Tidsperioden som kartlagts är 1970-2014.

Totalt uppskattar forskarna att det finns cirka 63 000 arter av ryggradsdjur i världen.

Rent matematiskt är det alltså inte den sammanlagda summan av alla djurindivider som minskat med 60 procent. Med ett stort urval av populationer, där snedfördelningar (bias) jämnats ut, som till exempel att stora populationer proportionellt sett minskar mindre än små populationer, **är den genomsnittliga procentuella förändringen i bestånden även en god uppskattning av förändringen i det totala antalet individer.**

Vårt mål på WWF är att göra frågan om förlusten av biologisk mångfald till en lika viktig fråga som klimatet och uppskattar att ha diskussioner kring hur vi bäst och korrekt kan kommunicera den.

Värst är det för sötvattensarterna som gått ned med 83 procent. Allra mest utsatta är de tropiska områdena där nedgången är 89 procent. Groddjur, fiskar och reptiler, samt även floddelfiner, tillhör de mest hotade.

Visar indexet att arter utrotas?

Nej. Att populationer eller bestånd av ryggradsdjur minskar är inte nödvändigtvis samma sak som att arter försvinner eller hotas. Indexet ger däremot en bra lägesbild över hur populationerna generellt utvecklas över tid.

I Europa och Sverige är trenden både positiv och negativ för många arter av landlevande djur. Vilka positiva exempel finns i Sverige?

De stora däggdjuren som exempelvis älg, rådjur, björn, varg, lodjur och järv och sångsvan, trana, gäss samt rovfåglarna har återhämtat sig till nivåer som de hade för 100 – 300 år sedan. Det är resultatet av en bra förvaltning, förbud mot miljögifter och reglerad jakt. Vissa fågelarter går det bra för men många har tappat i utbredning och antal och minskar kraftigt. För flertalet handlar det om att livsmiljön förändras. Samma sak gäller i jordbrukslandskapet, skogen, fjällen, vattenmiljöer och städer.

Sämst går det för fåglarna i jordbrukslandskapet som till exempel storspov och sånglärka.

Vilka forskare och institutioner har bidragit till Living Planet report?

Ett 50-tal experter från 19 universitet, forskarnätverk och organisationer har bidragit, som BirdLife International, British Antarctic Survey, European Commission Joint Research Centre – JRC, Global Fishing Watch, Global Footprint Network, Google Earth Engine, International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), IUCN, Natural History Museum, London, Natural Resources and Environment Program of INTA, Argentina, Sea Around Us, University of British Columbia, Stockholm Environment Institute, Stockholm Resilience Centre, UN Environment World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC), University College London, University of Exeter, University of Reading, University of the Witwatersrand, South Africa (IPBES Land Degradation and Restoration Assessment) och WWF.

Varför är 2020 ett viktigt årtal?

Det är året då 20 delmål (de så kallade Aichimålen i FNs konvention om biologisk mångfald) ska ha nåtts. Målen antogs i Nagoya, Japan 2010. FNs klimatkonvention träder också i kraft då och FNs nya hållbarhetsmål ska leverera på vissa mål. Samma jämförelseår används av andra tunga vetenskapliga organ.

EU har en egen strategi för att uppfylla mångfaldsmålen till 2020 och varje land ska ha nationella planer för att minska den direkta påverkan på naturen, öka biologisk mångfald och nyttan av ekosystemtjänster.

Vilka är de viktigaste orsakerna till att arter hotas?

- Deras livsmiljöer försvinner eller degraderas
- Överexploatering, exempelvis överfiske, jakt och skogsavverkning

- Utsläpp och föroreningar
- Invasiva arter och sjukdomar
- Klimatförändringar

Living Planet Index visar att läget är allvarligt och att världens ledare måste agera kraftfullt. Energi och mat är de viktigaste områdena att ta tag i om inte ekosystemen ska kollapsa till följd av vårt sätt att producera och konsumera.

Mäter indexet allt djur- och växtliv?

Nej, växter omfattas inte alls och inte heller ryggradslösa arter som står för mer än 90 procent av djurlivet (exempelvis musslor och snäckor, insekter, spindlar och kräftdjur, maneter och dagmaskar).

Är populationerna jämnt spridda över jorden?

Urvalet baseras på tillgänglig information och data och utökas hela tiden. Vissa arter och populationer har historiskt studerats mer än andra medan andra är svårare att få kunskap om. Exempelvis finns det bättre statistik för kommersiella fiskarter jämfört med de som fiskas småskaligt eller för husbehov. Därför finns det fortfarande en viss övervikt av data från till exempel Europa och andra områden på norra halvklotet. Men en utvidgning sker successivt.

Sötvattenspopulationerna har minskat med 83 procent. Varför?

Fiskar, groddjur och reptiler i tropikerna tillhör de som drabbas hårdast. Orsakerna är att deras livsmiljöer går förlorade eller förstörs, till exempel genom sandutvinning eller förändrade vattenflöden i floder. Andra orsaker är överfiske, invasiva arter och sjukdomar, utsläpp och föroreningar och klimatförändringar. Exempel på sötvattensarter vars populationer minskat kraftigt.

- Floddelfiner har drabbats hårt av överexploatering och vissa fastnar i nät och dör som bifångst.
- Gavial, en slags krokodil i Indien och Nepal, har på knappt tio år (1997-2006) minskat med 58 procent. Nedgången beror framför allt på exploatering som jakt och förlust av livsmiljöer, till exempel genom dammbyggen.

- På bara 20 år (1985-2005) har 29 arter av pilgiftsgrodan försvunnit, främst på grund av sjukdom. Den snabba spridningen av sjukdomar kan eventuellt kopplas till klimatförändringar.

Hur har det gått för de marina arterna?

I år finns inget speciellt index för marina arter. Men läget generellt är att 90 procent av de globala fiskebestånden överfiskade eller fiskade till sin maxgräns. Arter som hotas av överfiske är blåfenad tonfisk och hajar och rockor.

Förändrade livsmiljöer och ekosystem vid kusten påverkar bland annat mat och fortplantning för många marina däggdjur som sälar, sjölejon och valross, sköldpaddor och sjöfåglar.

Hur ofta kommer rapporten ut - och vilka står bakom?

Living Planet Report (LPR) ges ut vartannat år och kommer nu ut för tolfte gången. WWF gör den i samarbete med Zoological Society of London som tagit fram indexet. Global Footprint Network, Stockholm Resilience Centre och ett 50-tal andra forskare har bidragit.

Förutom LPI finns *det ekologiska fotavtrycket* med i rapporten. Vad betyder det?

Fotavtrycket är måttet på den genomsnittliga produktiva yta som krävs för att klara människans konsumtion *av förnybara resurser* under ett års tid – och ta hand om avfallet. Fotavtrycket mäts i globala hektar och har mer än fördubblats sedan 1961. Genomsnittsfotavtrycket per person i världen är 2,8 globala hektar. Jordklotets biokapacitet beräknas till 1,7 globala hektar per person, vilket innebär att vi förbrukar mer än jorden kan producera i ett hållbart system.

Att det ekologiska fotavtrycket ökat de senaste 50 åren innebär exempelvis att vi fiskar ut haven snabbare än fiskbestånden återväxer och att vi släpper ut växthusgaser i en sådan takt att naturen inte hinner fånga upp och binda dem.

Vilka tillhör ”värstingligan” när det gäller det ekologiska fotavtrycket?

USA, Kanada, Kuwait, Bahrein, Förenade Arabemiratet, Australien, Luxemburg, Mongoliet och Danmark är bland de länder som har högst påverkan. Sverige ligger på 14:e plats. Mer än hälften av fotavtrycket orsakas av koldioxidutsläpp.

Varför har Sverige ett högt ekologiskt fotavtryck?

Svenskarna har stor import av konsumtionsvaror som framställs med fossil energi, inte minst från Kina. Det blir höga indirekta koldioxidutsläpp som följd. Vårt ekologiska fotavtryck påverkas också av att vi bor i ett avlångt och kallt land, har en energikrävande fordonspark, värmer upp stora bostäder och har en hög köttkonsumtion.

Hur ser kurvorna ut för arterna och fotavtrycket?

Bägge har gått i fel riktning sedan 1970 – populationerna av ryggradsdjur har minskat medan det ekologiska fotavtrycket har ökat kraftigt.

Hur påverkar befolkningsökningen jorden – spelar det någon roll om vi ändrar vårt sätt att leva om jordens befolkning växer?

Befolkningsstorleken är en faktor som påverkar våra globala fotavtryck. Men det är viktigt att komma ihåg att trycket från människorna på ekosystemen bestäms inte bara av hur många vi är. Det beror också på hur vi konsumerar och hur produktionen ser ut.

Det har stor betydelse om vi i länder med stora fotavtryck minskar dem, så att alla kan få del av jordens resurser på ett hållbart sätt. På www.gapminder.se finns mer information och uppdateringar kring frågor som är viktiga för en hållbar utveckling

Vad kan vi själva göra för att leva mer hållbart med hänsyn till naturen?

Läs mer på: <http://www.wwf.se/stoppa-utrotningen-tips>

- Ät upp den mat du köper istället för att slänga den, och låt det vegetariska ta större plats på tallriken. Håll gärna utkik efter småskaligt och lokalt producerade grönsaker, gryn och baljväxter som odlats med omsorg om kryp, växter och fåglar.

- Du som äter kött, fisk och skaldjur – följ Fiskguiden för mer hållbara val och Köttguiden för mindre men bättre kött. Ladda ner dem som appar till din mobil och tipsa gärna dina vänner om att göra samma sak.
- Köp aldrig prydnadssaker gjorda av djurdelar som koraller, elfenben, sköldpaddsskal, etc. Om du reser, ta istället del av naturens rikedom genom att exempelvis besöka en nationalpark. Undvik turistattraktioner med levande vilda djur, som att rida elefant och ta selfies med tigrar.
- Ta steg för steg mot en klimatsmart livsstil. Till hemmet, välj gärna förnybar el som garanterar att elbolaget investerar i olika projekt som stödjer energieffektivisering och miljö, till exempel att skapa vandringsvägar för fisk i vattenkraftverk.
- Plantera växter som bin och andra pollinatörer gillar i trädgården eller på balkongen, till exempel kryddväxter.
- Tänk på vilka elektronikprodukter du köper – behöver du verkligen en ny mobil eller kan du köpa en begagnad? Mycket av metallerna i våra batterier och kretskort kommer från skövlande regnskogsområden.

KLIMATTIPS – DE 5 B:ENA

BILEN – mer kollektivtrafik och förnybara bränslen

WWF vill till att börja med halvera fossila bränslen som används till resande. För att uppnå det vill vi se transporter som helt baseras på el och hållbara förnybara bränslen. Vi måste också minska på resandet med bil och flyg.

BIFFEN – mindre kött bra för både hälsa och miljö

Att äta mindre kött och ersätta det med ekologiskt kött och till exempel baljväxter, är positivt för både miljö och hälsa. Välj miljöcertifierad fisk eller fiskar med grönt ljus i WWFs Fiskguide och följ gärna råden i WWFs Köttguide.

BÖRSEN – spara klimatsmart

Som privatperson kan du se över i vilka bolag du investerat i. Kontakta din bank och fråga efter placeringar som inte bidrar till global uppvärmning.

BUTIKEN –shoppa mindre och smartare

Vår konsumtion av nya prylar står för en väsentlig andel av våra växthusgasutsläpp genom de industrier som tillverkar dem. Och utsläppen fortsätter att öka. WWF vill se en halvering av utsläpp från nyinköpta prylar!

BOSTADEN – mer energisnål vardag

Nästan 40 procent av all energi som produceras i Sverige går till uppvärmning av byggnader. Politikerna behöver ställa högre energikrav på nybyggen och renoveringar.

Du kan själv bidra genom att till exempel sänka inomhustemperaturen och byta till energisnåla vitvaror. WWF vill att vi halverar utsläpp från fossila bränslen från våra bostäder.